

De gezondheid van het dier

Hoe houd je je dier gezond? Het antwoord op die essentiële vraag berust op enkele principes waar we in dit hoofdstuk dieper op ingaan.

Alles begint uiteraard met preventie. Daarbij is een gezonde en evenwichtige voeding belangrijk, maar ook dat je je huisdier goed genoeg kent om zorgwekkende signalen op te vangen en meteen te (be)handelen. Verzorging is belangrijk, maar vaccinaties zijn nog altijd het beste middel om bepaalde ziekten te weren. We bespreken welke vaccins voorhanden zijn, welke verplicht zijn (zoals die tegen rabiës, in sommige gevallen) en welke niet.

We leggen ook uit wat je kunt doen in de eeuwige strijd tegen parasieten (luizen en teken) en andere vervelende beestjes die zowel je als je dier het leven zuur maken. We overlopen de verschillende manieren waarop je zich tegen hen kunt wapenen. Ten slotte hebben we het uiteraard ook over de belangrijke rol van de dierenarts die je bij elk probleem moet raadplegen, maar ook om bepaalde problemen te voorkomen.

Op het vlak van gezondheid is een goede hygiëne heel belangrijk. We besteden er een heel hoofdstuk aan vanaf pagina 113.

Net als een mens moet een ziek dier soms op bezoek bij de dokter.

Preventie

Voorkomen is altijd beter dan genezen. De kosten van dierenartsbezoeken en zorgen zijn niet min. Hou je dier dus goed in de gaten om complicaties te voorkomen.

Kijk onder andere uit voor deze symptomen:

- een verandering in het gedrag;
- een lopende neus;
- rode ogen;
- meer urine;
- voortdurende dorst;
- gebrek aan eetlust;
- aanhoudend braken;
- voortdurend likken aan de poten of wrijven aan de snuit (teken van allergie) bij je kat;
- abnormaal krabben;
- een abces;
- ongewone agressiviteit.

Om problemen te voorkomen, is het heel belangrijk om je dier een gezonde en evenwichtige voeding te geven. Je kunt het ook laten vaccineren, en niet alleen tegen rabiës, maar ook tegen andere veel voorkomende ziekten. Geef het ook regelmatig een wormmiddel om wormen in zijn verteringskanaal te doden. Je kunt je kat of hond laten steriliseren om bepaalde ziekten, en zeker seksueel overdraagbare ziekten, maar ook diverse tumoren te voorkomen (aan de borstklieren, eierstokken of testikels). Je kunt je dier behandelen tegen vlooien en andere ongewenste parasieten.

Waak over zijn fysieke maar ook psychische evenwicht. Dat doe je met spelletjes, knuffels, wandelingen, duidelijke regels... Kortom, het is noodzakelijk dat je bij voorkeur dagelijks tijd met je dier besteed.

Vaccinatie

Het enige vaccin dat soms verplicht is voor dieren is dat tegen rabiës (zie onder welke voorwaarden op pagina 76). Voor de rest doe je wat het beste lijkt. Maar bepaalde vaccins en behandelingen zijn toch aanbevolen.

Honden en katten zouden na drie weken moeten zijn behandeld tegen wormen. De vaccinaties worden normaal gezien tussen zes en acht weken toegediend. Het vaccin tegen rabiës moet minstens een maand vóór een vertrek naar het buitenland zijn toegediend. Na de vaccinatie krijg je een anti-rabiëscertificaat dat je dan mee op reis moet nemen. Daarna is het aanbevolen om één keer per jaar naar de dierenarts te gaan voor een controle en eventuele herhalingen.

Als je je hond of kat tijdens je vakantie in een pension plaatst, zal dat trouwens vaak eisen dat je viervoeter correct werd gevaccineerd en behandeld is tegen wormen, zodat het geen gevaar vormt voor zichzelf en de andere dieren die er verblijven. Zorg dus dat je hond of kat is voorbereid op de vakantie.

Het vaccin tegen rabiës is het enige dat soms verplicht is.

Rabiës

Rabiës is een zoönose (een ziekte of infectie die door gewervelde dieren op mensen kan worden overgebracht en omgekeerd) veroorzaakt door een Lyssavirus uit de familie van de Rhabdoviridae. Van dit virus kennen we zeven genotypes, waarvan er zes kunnen worden overgebracht op de mens. Het virus wordt overgebracht via speeksel. In Europa komt rabiës vooral voor bij wilde dieren, zoals de vos, de wasbeerhond en de vleermuis, maar in Afrika, Azië en Zuid-Amerika komt de ziekte vaker voor en zijn veel honden ermee besmet.

Rabiës wordt meestal overgebracht via speeksel, na een beet of het likken aan een wond. Wanneer de symptomen optreden, leidt rabiës altijd tot de dood, en dat zowel bij mensen als bij dieren. Een behandeling moet binnen de 48 uur na de infectie worden opgestart, dus vóór de eerste symptomen van de ziekte verschijnen. De incubatietijd is afhankelijk van de aard en plaats van de beet, de diersoort die heeft gebeten en de hoeveelheid van het virus, maar gemiddeld bedraagt hij 20 tot 60 dagen.

Volgens de Wereldgezondheidsorganisatie doodt de infectie door rabiës elk jaar ongeveer 55 000 mensen wereldwijd. Er zijn nagenoeg geen doden door rabiës in Europa, waar de vos de grootste overbrenger van de ziekte is. Dit verklaart waarom de strijd tegen rabiës lange tijd werd aangepakt door vossen te doden. Gezien het niet zo ethische en ecologische karakter van hun systematische uitroeiing werden vossen nadien gevaccineerd.

In Europa blijft de vos de voornaamste drager van rabiës.

Sinds 2001 werd België officieel vrij van rabiës verklaard. De vaccinatie tegen rabiës is alleen nog maar verplicht voor bepaalde specifieke gevallen:

- voor honden, katten en fretten die worden vervoerd naar een ander land of uit een ander land komen. Dit om een overdracht na een contact met een besmet dier in het buitenland te voorkomen;
- wanneer huisdieren uit derde landen in België worden binnengebracht.

Opgelet! Een vaccinatie tegen rabiës is pas geldig als het dier is geïdentificeerd en een Europees paspoort heeft.

Je vindt veel informatie over rabiës op de website van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen: www.favv-afscab.be.

De ziekte van Carré

Deze virale ziekte is heel besmettelijk en vaak dodelijk of leidt tot ernstige neurologische problemen. De ziekte wordt overgebracht via uitwerpselen en afscheidingen (speeksel, stoelgang, urine, niezen).

Dit virus is niet erg resistent in een extern milieu, waardoor een besmetting enkel kan worden opgelopen bij een direct contact tussen dieren. Een epidemie komt ongeveer om de 8 tot 10 jaar voor. Dat is niet vaak.

Maar alle honden kruisen regelmatig soortgenoten tijdens wandelingen of andere buitenactiviteiten en worden zo één of twee keer in hun leven blootgesteld aan het virus. Gezien de ernst van de ziekte is dat meer dan aanleiding genoeg voor een vaccin en een jaarlijkse herhaling.

Parvovirose

Dit is een heel besmettelijke, virale aandoening die leidt tot vaak dodelijke hemorragische gastro-enteritis. Honden kunnen worden besmet door soortgenoten, maar ook door een besmette omgeving (bijvoorbeeld door uitwerpselen).

Omdat het virus heel resistent is en men bij een infectie niet zeker is of de hond kan worden gered, ondanks intensieve zorgen, is het beter om de vaccinatie jaarlijks te herhalen.

Infectieuze hepatitis (of ziekte van Rubarth)

Dit is een virale aandoening. Vaak voorkomende symptomen zijn een gebrek aan eetlust, vermoeidheid, dorst, buikpijn, braken, diarree en conjunctivitis.

De ziekte wordt overgebracht via contact of afscheidingen. Het sterftecijfer en de regelmaat waarmee epidemieën voorkomen, zijn overtuigende redenen voor een vaccinatie en frequente herhalingen.

Leptospirose

Deze bacteriële infectie heeft het op de nieren (nierinsufficiëntie) en de lever (geelzucht) gemunt. Dieren lopen het op tijdens een bad in stilstaand water dat is besmet met urine van knaagdieren (ratten,...). Een stadshond loopt dus geen groot risico om het op te lopen. Een jachthond of dier dat vaak door velden en bossen rent, loopt daarentegen wel een gevaar om ziek te worden. Leptospirose is een zoönose, dus een infectie die wordt overgebracht op de mens. Hiervoor moet hij rechtstreeks in contact komen met de zieke hond.

Piroplasmose

Deze ziekte wordt veroorzaakt door een parasiet die wordt overgebracht door teken. De kans dat een stadshond ermee wordt besmet, is dus klein, maar zijn soortgenoot op het platteland is wel gebaat bij een bescherming.

De ziekte van Lyme

Dit is een bacteriële infectie die wordt overgebracht door teken. Eigenlijk komt ze niet vaak voor... En als er toch een besmetting is gebeurd, dan is een behandeling met antibiotica altijd mogelijk. De vaccinatie is dus niet verplicht.

Infectieuze panleukopenie (kattenziekte)

Dit is een heel resistent virus dat in de darmen en het beenmerg woekert. Het leidt tot ernstige verteringsproblemen, neurologische problemen en een verminderde aanmaak van witte bloedlichaampjes. Een besmetting gebeurt via uitwerpselen of urine, maar ook van één soortgenoot op een andere. Denk vooral niet dat je kat geen enkel risico loopt wanneer hij altijd opgesloten zit in je appartement. Je kunt het virus immers onder de zolen van je schoenen je woning binnenbrengen. Vandaar dus het nut van een vaccinatie.

Kennelhoest

Dit is een aandoening van de luchtwegen die een droge en heftige hoest veroorzaakt. Er zijn verschillende elementen verantwoordelijk voor kennelhoest (hoofdzakelijk een virus en een bacterie). Het komt vooral voor bij honden die in groep leven (in een kwekerij, kennel, pension, hondenschool,...) of deelnemen aan tentoonstellingen en groepsactiviteiten. Als je zo'n hond hebt, is een vaccin absoluut geen overbodige luxe. Hetzelfde geldt voor herhalingen in de jaren dat de hond dreigt te worden blootgesteld.

Coryza (niesziekte)

De zogenaamde niesziekte wordt veroorzaakt door een combinatie van virussen en bacteriën. Ze is heel besmettelijk en tast de luchtwegen aan. Als je kat niet buitenkomt en geen soortgenoten kruist is er niet echt een risico, want het virus of de bacterie wordt overbracht via de lucht in contact met een zieke kat. Maar als je je kat wel buiten laat en dus blootstelt aan het contact met andere katten, kun je ze beter laten vaccineren.

Feline chlamydiose

Wanneer je kat lijdt aan feline chlamydiose vallen bacteriën het oogslimvlies (oogproblemen) en de longen (ademhalingsziekte) aan. Het is net nodig je kat te laten vaccineren als ze alleen leeft en nooit in contact komt met soortgenoten. Net als bij niesziekte is het echter wel nodig als je kat regelmatig buiten vertoeft en andere soortgenoten kruist, want deze bacteriële infectie is heel besmettelijk en leidt tot ernstige problemen en zelfs, vooral bij jongere individuen, de dood.

Leukose (kattenaids)

Dit is de grootste virale doodsoorzaak bij katten. Leukose of kattenaids leidt tot een deficiëntie van het afweersysteem en vaak fatale tumoren. Het resultaat: de kat kan zich niet meer verdedigen tegen de verschillende virussen en andere bacteriën die haar lichaam aanvallen. Leukose is niet te genezen en dus moet je er alles aan doen om het te voorkomen. Een vaccin en herhalingen zijn duidelijk aan de orde, ook als je kat niet buitenkomt, want niemand kan garanderen dat er geen kat uit de buurt is komen plassen op je balkon of in je tuin (het virus wordt namelijk overgebracht via urine, uitwerpselen, tranen en speeksel).

Katten, minder gevaccineerd

Een van de voornaamste zorgen die je een dier kunt toedienen is zonder twijfel de vaccinatie.

Zo voorkom je ziekten waarvan sommige zelfs op mensen kunnen worden overgebracht. Denk maar aan leptospirose en rabiës.

Maar eerlijk... Ga je eigenlijk wel naar de dierenarts om je viervoeter te laten vaccineren? We vroegen het via een enquête van Test Aankoop.

- **3 eigenaars op 4** bevestigen hun hond alle nodige vaccinaties te hebben gegeven. Voor katten ligt dat percentage echter een pak lager (minder dan 1 eigenaar op 2).
- **3 %** slechts van de hondeneigenaars geeft toe zijn dier geen enkele vaccinatie te hebben gegeven, tegenover 16 % in het geval van katten.

Verwijder teken zo
snel mogelijk.

Opgelet voor parasieten!

Heb je een kat of een hond? Dan ontsnap je er niet aan... Alle honden en katten lopen vlooien op, ook al vertonen ze niet noodzakelijk letsels. Katten worden het meest getroffen, want die lopen vrij rond en komen vaak in contact met onbehandelde soortgenoten. Niet zelden zul je in hun vacht op een horde vlooien of teken stuiten, verlekkend op het bloed van je dier. Zodra het kwaad is geschied, klop je het best aan bij de dierenarts om het dier te behandelen. Maar het is natuurlijk altijd beter om te voorkomen dat de parasieten hun tanden in je dier zetten. Het is gemakkelijker én goedkoper om parasieten te voorkomen dan een besmet dier te behandelen. Dat is trouwens ook veiliger voor jou en je gezin. Het toverwoord is: hygiëne! Het is heel belangrijk dat je in huis een goede hygiëne handhaaft.

Waarover hebben we het?

Een parasiet is een organisme dat leeft in de weefsels van een ander organisme, doorgaans de mens of een dier. Ofwel dient die laatste enkel als vervoersmiddel voor de parasiet (men zegt dan dat hij de vector van de parasiet is, zoals ratten en duiven vectoren van bepaalde ziekten kunnen zijn), ofwel zijn de mens of het dier in kwestie gastheren van de parasiet, wat wil zeggen dat de parasiet er zich nestelt en er een ziekte kan veroorzaken.

Een parasiet kan trouwens verschillende vectoren na elkaar gebruiken voor hij zijn uiteindelijke gastheer bereikt. De vector kan ook een huishoudelijk voorwerp zijn (lakens en kleding bijvoorbeeld). Maar de parasiet brengt niet altijd een ziekte teweeg. En wanneer hij er toch een veroorzaakt, zijn de symptomen ervan niet erg specifiek en kunnen ze vaak worden verward met die van andere ziekten. De enige manier om een parasitaire ziekte met zekerheid vast te stellen, is via de analyse van stoelgang of bloed, afhankelijk van het geval.

Spoor de vijand op

Vlooien verstoppen zich liever in hoekjes waar het dier graag vertoeft, zoals tapijten, zetels, kattenbakken, autokoffers enz. Je kunt hun ontwikkeling een halt toeroepen door de mand of kattenbak regelmatig schoon te maken en te stofzuigen. Ook buiten zitten vlooien graag op de favoriete plekjes van onze huisdieren.

Zich wapenen tegen teken is moeilijker. Ze zitten meestal in hoog gras, struiken en onderhout. De enige oplossing: controleer de vacht van je hond na een wandeling in het bos of de velden. Verwijder teken zo snel mogelijk. Knijp ze tussen je vingers of een pincet, zo dicht mogelijk bij de kop, en trek voorzichtig om ook de kop uit te trekken. Probeer de teek niet eerst te verdoven met alcohol, want dan gaat hij misschien speeksel produceren. En het is net het speeksel dat de ziekte van Lyme overbrengt...

Hygiëne is de beste preventie

Er bestaan heel veel parasieten, maar er is maar één methode die maximaal voorkomt dat je huisdier er een vector van wordt: hygiëne.

Zo kun je verschillende voorzorgen nemen om allerlei besmettingen te voorkomen:

- Geef je dier geen rauw of onvoldoende doorbakken vlees.
- Laat het niet drinken uit de wc-pot of snuffelen in vuilnisbakken.
- Hou het uit de buurt van uitwerpselen van andere dieren.
- Raap zijn uitwerpselen op straat op en gooi ze weg.

Neutraliseer de indringers

Parasietwerende producten voor huisdieren werken op twee manieren: ofwel doden ze de volwassen insecten, ofwel werken ze in op de eitjes en larven om hun groei tegen te houden. Sommige producten combineren beide werkingen. Er is ook een onderscheid tussen geneesmiddelen voor dieren en biociden. De eerste worden verkocht door dierenartsen of apothekers, met of zonder voorschrift, de tweede worden vrij verkocht in dierenzaken en supermarkten. De Belgische (en de Europese) wetgeving is heel streng wat die producten betreft, en dat zowel voor hun samenstelling als verdeling.